

OSTRAVSKÉ SETKÁNÍ VE VELKÉM

V pořadí již 6. Setkání dětských i dospělejších divadelních a loutkářských souborů, organizované Sašou Rycheckým a jeho Dividlem se tentokrát uskutečnilo v Dividlem nově zabydlovaných prostorách Domu dětí a mládeže v Korunní ulici v Ostravě – Mariánských Horách. Setkání bylo velkoryse koncipováno především jako neutuchající sled představení, která se konala ve třech prostorách – v divadle Petra Bezruče, v sále DDM v Ostravě – Mariánských Horách a v sále klubu Žalák tamtéž. Bylo jich celkem 26. Na jeden víkend je to počet rekordní. Zamýšlené diskuse k představením, vedené pozvanými lektory, byly téměř nerealizovatelné pro naprostý nedostatek časového prostoru.

PROGRAM 6. SETKÁNÍ

Klub Žalák Ostrava – Mariánské Hory:

Sobota 21. 11. 92

9.00 – Zahájení, DIVIDLO, kapela Za horka

9.30 – DIVIDLO Ostrava, Zvonci: Dívčí válka

10.00 – BRNKADLA Brno: Ukázka...

– 3. ZUŠ Plzeň: Chodící jitrnice / Pohádka o bílých a šedých myších / Malý princ

– PIRKO III. K Brno: Prázdniny s babou Jagou (ukázka)

13.00 – DIVIDLO, kapela Za horka: Koncert...

14.00 – DIVIDLO Ostrava, Heviěři: Kramářská a Komedyje o Františce, dceři krále anglického, a též o Honzíčkovi, synu kupce londýnského...

16.00 – PIRKO Brno: Na Jednom stromě

17.30 – HUDRADLO Zliv: Indické pohádky

Neděle 22. 11. 92

9.30 – DDS Na příklad Bratislava: Na příklad

10.00 – SORDOS, Dům neslyšících Brno: Pohádka o stvoření světa a Sněhurka a sedm trpaslíků

10.30 – LS Střípek Plzeň: Zlaté kapradí

11.30 – DIVIDLO Ostrava, Zvonci: Dívčí válka

DDM Korunní 49, Ostrava – Mariánské Hory:

Pátek 20. 11. 92

15.00 – Prezence souborů, promítání videozáznamů z minulých Setkání, DIVIDLO, Za horka: Písničky

Sobota 21. 11. 92

15.00 – DURANDAL, skupina historického Šermu Ostrava: Ptákovina z třicetileté války
DIVIDLO Ostrava: Alenka v říši... (film)

Divadlo Petra Bezruče Ostrava, Blaník a klub DPB:

Pátek 20.11.92

20.30 – DIVIDLO, Zvonci: Requiem

– Pohyblivé divadlo BODEA Liptovský Mikuláš: Requiem homo sapiens

Sobota 21. 11. 92

19.30 – Pezinské rozprávkové divadlo: Hamlet

21.00 – Divadlo jednoho herce – Vládo Sadílek: Bláznovy zápisky?

Mimo uvedená představení jsou možná i další, podle zájmu a nabídky souborů.

Programová skladba, jak napovídá citovaný programový leták, byla přepestrá druhově i žánrově, adresou publika i věkem účinkujících. Zastoupeny zde byly soubory z Čech, Moravy i Slovenska. Oproti tomu, co avizoval programový leták, vystoupily navíc 4 soubory – Divadélko Kuba z Plzně, přesněji řečeno Petr Mlád s inscenací Osamělý létající talíř, dále pak soubor Sheben z Brna se svou inscenací nazvanou Stůl. V pozdních nočních hodinách v sobotu pak Dekadentní divadlo Beruška z Hranic na Moravě v představení, jehož jádrem byla improvizace. Namísto druhého provedení Dívčí války ostravského Dividla vystoupili ve velice volně uchopeném Čapkově Loupežníkovi studenti Matičního gymnázia v Ostravě. Nadto se na osm souborů, majících o účast na Setkání zájem, údajně nedostalo.

Je velice těžké porovnávat z hlediska kvalitativního tak přebujelou zmrštinu inscenací a vystoupení, a to i když odmyslím dvě produkce hudební a jednu filmovou. Nicméně, Setkání přineslo na jedné straně představení – jistoty, ověřené na různých předních divadelních přehlídkách a na straně druhé představení, která do konfrontace vstoupila poprvé, některá zde měla premiéru, sledovat jsme mohli i ukázkou z dosud nedokončené inscenace.

K těm prvním náležely všechny plzeňské inscenace a vystoupení, Indické pohádky zlivského Hudradla, zpracování Aškenazyho povídky Na jednom stromě brněnským Pirkem, Requiem homo sapiens souboru BODEA z Liptovského Mikuláše, pezinocký Reingraberův a Sadílkův Hamlet a Bláznovy zápisky v provedení Vládo Sadílka.

K těm druhým náležela všechna ostatní představení či vystoupení. Z nich pak mne nejméně zaujala, respektive udivila jen tak neviděnou nízkou úroveň divadelního, leč i šermířského umu, skupina DURANDAL. Svou jistou úroveň, byť nevybočující nad průměr, potvrdily ve svých představeních jednotlivé skupiny dětí ostravského Dividla, ať již to bylo v pohybové etudě na hudbu z filmu Requiem pro panenku či přesněji na píseň inspirovanou tímto filmem, v recesně laděné Dívčí válce, v jevištně zpracované Kramářské písni či v Komediji o Františce, která měla na Setkání premiéru a nemýlím-li se, Dividlo především jí chtělo prezentovat své schopnosti umělecké vedle svých dovedností organizátorských. S politováním musím konstatovat, že ona presentace umělecká zůstala ve stínu organizátorské. Dilem k tomu nepomohla nešetná úprava textu nevhodnými škrty, a to tak nešetná, že není pomalu o čem hrát (důsledná expozice Honzíčka, expozice nepřátelství mezi anglickým králem a tureckým císařem atd.), dilem pak vlastní přístup k inscenované látce – její podcenění. Nevíra v dramatickou předlohu vedla k vyrábění humoru a naivity, a to všemi možnými a tudíž nesourodivými prostředky, včetně psychologických motivací jednání, která divadlu demonstrace nejdou jaksi k duhu. Inscenace ke své škodě rezignovala více méně na jazyk, jakým je hra psána, zejména pak na zacházení s ním.

Ne nezajímavou ukázkou divadelní práce, ale i dramatické hry předvedl soubor neslyšících z Brna. **K tomu nejzajímavějšímu, co bylo na Setkání uvedeno, patřila dvě představení brněnských souborů, vedených Petrou Rycheckou. Soubor Sheben se představil s jevištní adaptací povídky Karla Houby nazvané Stůl.** Inscenace je nemilosrdnou sondou do narušených vztahů rodiny, jejíž život je poznamenán společenským klimatem, v němž rodina více existuje, než žije. Ztráta opory v navyklém řádu věcí je příčinou obnažení vztahů mezi členy rodiny, impulsem ke hře na černou hodinku, ke hře na pravdu, která se vyjevuje ve své nepříjemné nahotě. Zaujetí, s jakým aktéři hry existují na jevišti, je natolik účinné, že se přenáší na diváky v hledišti spolu se sdělovaným obsahem. Snad až někdy po představení si můžete položit otázku, zdali by nebylo dobré jevištně zdůvodnit záměrné netypové obsazení, zdali by se nenalezl optimálnější způsob hry v místnosti, ponořené do tmy či nebylo-li by žádoucí ozřejmit přesněji chování rodiny v závěrečném obraze. To všechno až někdy po něm, protože během něho jste poutáni zveřejňovaným jednáním, postoji, názorem.

Druhým souborem, vedeným Petrou Rycheckou, byl soubor Brnkadla. V programu je uvedena Ukázka..., ale vystoupení mělo ucelený tvar a svůj osobitý název **Pomeranč**. Bylo pohybovou etudou, vyjadřující proměnu vztahů v lidské komunitě, která prožívá své vzepětí ke společnému dílu, poté utone v krizové situaci, v níž se její členové mívají a separují. Etuda nakonec vrcholí v společném uchopení naděje na obnovení pozitivních vztahů. Jedinými rekvizitami jsou zde dvě látky, jedna červená a druhá modrá. Spojení pohybu a látkových rekvizit dává divákovi jasně číst naši aktuální společenskou situaci a kus vyčuhující modré látky v rukou vzájemně spjatých dětí nás ve finále nenechává na pochybách o čem je řeč.

Zajímavý na tomto vystoupení byl proces jeho vzniku. Souboru vůbec nešlo o reflexi našeho společenského dění, ale o pojmenování vnitrosouborových vztahů, které se v jisté chvíli ocitly na bodě mrazu. To byla ta chvíle, kdy si členové souboru pomocí pohybu a víceméně náhodně zvolených látek zkusili vyjádřit stav na počátku existence kolektivu, na to stav, kdy bylo v souboru všem nejlépe a poté krizovou situaci, v níž se právě ocitli. Zbývalo pak pokusit se za pomoci stejných prostředků i o možné řešení – východisko z krizové situace. Iniciátorem veškerého dění ve zkušebně a poté i na jevišti byla vedoucí souboru. Vnitrosouborová terapie se zdařila. Konkrétní osudy dětí, situace souboru a její okolnosti se promítly do obecné roviny modelu a jeho jevištního sdělení, které pak divák transformuje při vnímání představení ve svou představu konkrétních osob, situací a podmínek, jimiž jsou utvářeny. Škoda, že divadlo nemůže mít stejně účinné terapeutické působení ve velkých skupinách, jako ho má ve skupinách malých. Ptáte-li se proč „Pomeranč“, nuže proto, že se v řadě dětem vyslovených asociací objevilo takové pojmenování. A objevilo se proto, že pomeranč je vpravdě pomerančem pouze vcelku, když jej oloupeme a rozložíme na jednotlivé plátky, přestává jím být.

Popsanou pohybovou etudu i inscenaci Houbovy povídky Stůl by bylo, dle mého soudu, užitečné prezentovat na krajových přehlídkách mladého a netradičního divadla, potažmo na Šrámkově Písku. Jsou totiž příkladem poctivé práce, přemýšlivosti a divadelní invence. Jak radostné pro otce musí být, když vlastní dcera překročí jeho stín. U Rycheckých, zdá se, se tak stalo.

Celé akce, co do počtu účastníků a představení, vyzněla velkoryse a nelze než obdivovat organizátorské schopnosti A. Rycheckého a jeho pomocníků z Dividla a projevit uznání řediteli DDM, že se nebál otevřít dveře svého zařízení tak zešíroka. Účast souborů z Čech, Moravy a Slovenska měla bezesporu význam nedocenitelný, každopádně větší než symbolický. Poněkud sporadickou pro mne zůstává otázka výběru představení v kvalitativní škále, která začíná pod bodem umění skupinou DURANDAL replikou „Však tě přejdou vtipy, až natrhnu ti sleepy...“ a končí takovými inscenacemi, jakými jsou Requiem homo sapiens souboru BODEA z Liptovského Mikuláše, pezinocký Hamlet - fragmenty a slova či Indické pohádky zlivského Hudradla. Méně by tentokrát určitě znamenalo více. Mohla by být pak všechna představení také regulérní, což se na 6. Setkání nepodařilo. Plzeňské křehoučké individuálky, ale i „velká“ představení takzvaně padla za vlast, přesněji padla na bezohlednost diváků, jimž organizace Setkání však tuto bezohlednost přinejmenším umožnila. Ano, méně by bylo více.

Milan Strotzer

Napsáno pro časopis Amatérská scéna

Publikováno: Časopis Amatérská scéna 2/1993, str. 3

P R O G R A M 6. S E T K Á N Í ; Klub ŽMjJK Ostrava - Mariánské Hory;
Sobota, 21.11.1992: 9.00 - Zahájení, DIVIDLO, kapela "ZA HORKA"